

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Наглядової ради
ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА»
Протокол від 05.06.2014 року № 17

**СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
В ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ
«СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА»**

КИЇВ-2014

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Стратегія управління ризиками в ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА» (далі – Стратегія) розроблена відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III, Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 № 1070, Вимог до організації функціонування системи управління ризиками у страховика, затверджених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг 04.02.2014 № 295, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 03.03.2014 № 344/25121 (далі – Вимоги), а також в рамках поступового переходу до вимог директиви Solvency II, Статуту ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРАЇНА» (далі – Товариство) та інших внутрішніх документів Товариства.
- 1.2. Управління ризиками – це процес, спрямований на виявлення, визначення, оцінку та врегулювання ризиків, а також контроль за дотриманням допустимих меж ризиків в Товаристві.
- 1.3. Стратегія є основним документом, який встановлює правила організації і функціонування системи управління ризиками (далі – СУР) в Товаристві з метою ефективного управління підприємницькою діяльністю у сфері страхування, виявлення нових можливостей для отримання прибутку, забезпечення більш стабільного та прогнозованого перебігу подій в Товаристві.
- 1.4. Стратегія набуває чинності з моменту її затвердження рішенням Наглядової ради Товариства.

Зміни та доповнення до цієї Стратегії вносяться Наглядовою радою Товариства і набувають чинності з моменту їх затвердження.

- 1.5. Питання, які виникають в процесі діяльності Товариства при здійсненні СУР, та які не врегульовані даною Стратегією, вирішуються відповідно до норм чинного законодавства, Статуту Товариства (далі – Статут) та інших внутрішніх документів Товариства.

2. ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ

2.1. В рамках здійснення Стратегії вживаються поняття та терміни в наступному значенні:

- 2.1.1. Карта ризиків** – перелік ризиків Товариства із зазначенням показників ймовірності настання подій, що пов’язані з ризиками, та чутливості Товариства до ризиків;
- 2.1.2. Модуль розрахунку** – автономний компонент СУР, призначений для оцінки окремого ризику;
- 2.1.3. Оцінка ризику** – визначення кількісних характеристик ризику, які ґрунтуються на показниках ймовірності настання та розміру можливого збитку;
- 2.1.4. Ризик** – ймовірна подія, що може привести до отримання непередбачуваних збитків або іншим чином негативно вплинути на діяльність страховика і на його здатність виконувати свої зобов’язання;
- 2.1.5. Управління ризиками** – процес, спрямований на виявлення, визначення, оцінку та врегулювання ризиків, а також контроль за дотриманням допустимих меж ризиків;
- 2.1.6. Кількісно вимірюваний ризик** - ризик, для якого явним чином можливо оцінити кількісний вплив у разі настання ризику;
- 2.1.7. Інші ризики** - ризики, для яких в даний момент немає можливості явним чином виміряти кількісний вплив у разі настання ризику.

3. МЕТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

- 3.1. Метою управління ризиками є запобігання неплатоспроможності Товариства, забезпечення фінансової стійкості, захисту інтересів страховальників, уникнення і мінімізація небажаних ризиків, пом’якшення їх наслідків, зменшення вразливості до них, що включає СУР.

4. ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

4.1. Основними принципами Стратегії є:

- 4.1.1. Здійснення загального контролю Наглядовою радою Товариства за виконанням Стратегії в Товаристві;
- 4.1.2. Забезпечення відповідальності Правління за практичну реалізацію Стратегії в Товаристві;
- 4.1.3. Існування незалежного структурного підрозділу з управління ризиками страховика - **управління страхової аналітики Товариства** (далі – УСА), без прямої відповідальності за досягнення прибутку Товариством;
- 4.1.4. Забезпечення порядку взаємодії між Правлінням, Наглядовою радою та УСА Товариства для виконання функції оцінки ризиків у процесі управління ризиками в Товаристві;
- 4.1.5. Чітке визначення повноважень УСА та процесів управління ризиками з призначенням відповідальних осіб Товариства;
- 4.1.6. Пошук кількісних величин, якими може характеризуватися управління ризиками;
- 4.1.7. Концентрація на ключових ризиках;

- 4.1.8. Оперативне реагування на нові ризики;
- 4.1.9. Аналіз усіх напрямків діяльності Товариства;
- 4.1.10. Розробка системи лімітів;
- 4.1.11. Постійний та ефективний моніторинг;
- 4.1.12. Контроль діяльності УСА за дотриманням вимог виконання Стратегії;
- 4.1.13. Ведення ризикової звітності.

5. ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКІВ З УРАХУВАННЯМ КЛАСИФІКАЦІЇ РИЗИКІВ

5.1. Андеррайтинговий ризик включає:

- 5.1.1. Ризик недостатності страхових премій і резервів - ризик, викликаний коливаннями частоти, середніх розмірів та розподілу збитків при настанні страхових випадків;
- 5.1.2. Катастрофічний ризик - ризик, викликаний неточністю прогнозів настання надзвичайних подій та оцінок їх наслідків;
- 5.1.3. Ризик страхування здоров'я - ризик, викликаний змінами витрат, понесених у зв'язку з обслуговуванням договорів медичного страхування, коливаннями частоти і ступеня тяжкості страхових випадків, неточністю оцінок та прогнозів щодо спалаху епідемій.

5.2. Ринковий ризик:

- 5.2.1. Ризик інвестицій в акції - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів, зобов'язань та фінансових інструментів Товариства до коливання ринкової вартості акцій;
- 5.2.2. Ризик процентної ставки - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань Товариства до коливання вартості позикових коштів;
- 5.2.3. Валютний ризик - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань Товариства до коливання курсів обміну валют;
- 5.2.4. Майновий ризик - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань Товариства до коливання ринкових цін на нерухомість;
- 5.2.5. Ризик ринкової концентрації - ризик, пов'язаний із недостатньою диверсифікованістю портфеля активів або у зв'язку зі значним впливом одного або кількох емітентів цінних паперів на стан активів.

5.3. Ризик дефолту контрагента (кредитний ризик) - ризик неспособності контрагента (перестраховика, боржника та будь-якого дебітора) виконати взяті на себе будь-які договірні зобов'язання перед Товариством.

5.4. Операційний ризик - ризик фінансових втрат Товариства, що виникає через недоліки управління, процесів оброблення інформації, контролюваності, безперервності роботи, надійності технологій, а також помилки та несанкціоновані дії співробітників Товариства.

5.5. Ризик учасника фінансової групи - ризик негативного впливу на фінансовий стан Товариства - учасника фінансової групи, викликаний погіршенням фінансового стану іншого учасника групи, до складу якої входить Товариство.

5.6. Типологія ризиків, з точки зору можливості кількісного вимірювання ризиків, включає наступні можливості:

- 5.6.1. Так, категорія кількісно оцінюваних ризиків;
- 5.6.2. Ні, категорія інших ризиків.

6. КАРТА РИЗИКІВ

- 6.1. Карта ризиків включає перелік ризиків з інформацією про величину потенційного збитку від настання ризику та імовірність настання ризику. Карта ризиків розміщена у Додатку 1 до Стратегії.
- 6.2. Карта ризиків призначена для наочного відображення основних ризиків в єдиному місці у зручній для Товариства формі.

7. ВИЗНАЧЕННЯ ДОПУСТИМИХ МЕЖ РИЗИКІВ

- 7.1. Створення допустимих меж ризику передбачає різний підхід для кількісно оцінюваних ризиків та інших ризиків.
- 7.2. Для кількісно оцінюваних ризиків встановлюються певні межі:

7.2.1. Ризики невиконання норм, що стосуються платоспроможності, межі яких розміщені в наступній таблиці:

Межі ризиків до вимог, що стосуються платоспроможності				
№ з/п	Вимога	Недостача	Зона ризику	Достатній рівень
1	Відношення чистих активів і статутного капіталу	<100%	100-120%	>120%
2	Відношення чистих активів і нормативного запасу платоспроможності	<100%	100-120%	>120%

3	Покриття резервів	<100%	100-120%	>120%
4	Відношення статутного капіталу до мінімальної величини статутного капіталу	<100%	100-120%	>120%

7.2.2. В тих модулях розрахунку, де явним чином вказані ліміти (зокрема модуль ризику ринкової концентрації), ліміти прописуються в модулях розрахунку;

7.2.3. Інші межі ризиків, реалізовані в більш детальних процедурах Товариства.

8. ОПИС ПРОЦЕДУР УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

8.1. Відповідно до організаційної структури Товариства, здійснюється розподіл всіх напрямків діяльності Товариства між керівниками відповідних структурних підрозділів Товариства, відповідальних за ризик (далі - Власник ризику).

8.2. УСА проводить зустрічі-співбесіди з кожним із власників ризику. Зустрічі можуть мати широкий формат за участю співробітників Товариства, компетенція яких відповідає конкретній зустрічі.

8.3. В рамках зустрічей відбувається опитування Власника ризику з приводу потенційних ризиків, притаманних даній сфері. Перед зустріччю співробітник УСА готує перелік можливих ризиків, аналізує ситуацію в Товаристві, на ринку, загальну картину в країні, аналогічні напрямки в страхових компаніях за кордоном. Власник ризику виступає в ролі експерта, точка зору якого є вагомою при оцінці. Співробітник УСА має право не погодитися з оцінкою Власника ризику.

8.4. По результатам розглянутих ризиків складається перелік ризиків. По кожному з ризиків аналізується можливість кількісно оцінити потенційні збитки від ризику, імовірність настання. У разі, якщо імовірність чи потенційні збитки суттєві з точки зору Товариства, розробляється план мінімізації ризику. План потенційно включає відповідальних за виконання плану, строки виконання, оцінку мінімізації впливу ризику в імовірній чи кількісній характеристиках, особу, що контролює виконання плану мінімізації.

8.5. У випадку виявлення суттєвого ризику, співробітник УСА має право ініціювати скликання засідання Правління Товариства. Рішення про скликання Правління приймає Голова Правління.

8.6. На засіданні Правління розглядається конкретний ризик, затверджуються необхідні плани по мінімізації.

8.7. Періодичність проведення опитувань визначається УСА, але не рідше ніж раз на рік з усіма власниками ризику.

8.8. На повторних співбесідах з Власниками ризиків відбувається перегляд попередніх ризиків, аналіз виконання планів по їх мінімізації, коригування плану у випадку необхідності.

8.9. По всім розглянутим ризикам ведеться перелік. Неактуальні ризики переносяться в архів ризиків.

8.10. При оцінці ризиків необхідно керуватися принципом матеріальності та доцільності. У випадку розуміння незначущості ризику його не потрібно розглядати. Основною метою є виявлення реальних ризиків, які у випадку реалізації несуть суттєву загрозу для Товариства.

8.11. Для ефективного моніторингу та виявлення потенційних ризиків важливим є процес щоденного моніторингу основних інформаційних ресурсів (офіційні сайти Нацкомфінпослуг, ключових страхових інформаційних порталів, джерел інформації, пов'язаної з активами Товариства).

8.12. Розкриття інформації Власниками ризику в значній мірі залежить від довіри до УСА. Від нього вимагається встановлення відносин, що будуються на довірі, максимальна прозорість, послідовність. Для ефективної реалізації СУР рекомендується проведення початого навчання в Товаристві щодо управління ризиками. Важливим є погодження керівництва Товариства можливості надання необхідної інформації УСА.

9. ОПИС МЕХАНІЗМУ ВИЯВЛЕННЯ ТА ОЦІНКИ РИЗИКІВ ЯК СИСТЕМАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ, ЩО ВКЛЮЧАЄ АНАЛІЗ НОВИХ ТА ПЕРЕОЦІНКУ ІСНУЮЧИХ РИЗИКІВ

9.1. Виявлення ризику:

9.1.1. Проведення співбесід з Власниками ризику;

9.1.2. Моніторинг інформаційних джерел;

9.1.3. Отримання інформації від інших співробітників Товариства, що сигналізують про ризики;

9.1.4. Інші шляхи.

9.2. Оцінка та аналіз ризику:

9.2.1. Якщо можливо кількісно оцінити ризик, розробляється модуль розрахунку для такого ризику;

9.2.2. У випадку неможливості оцінити кількісно ризик, використовуються числові шкали, за допомогою яких експертним шляхом відносять ризик до певної частини шкали;

9.2.3. Аналіз ризику за необхідності проводиться за участі експертів з конкретного ризику. Результатом аналізу є оцінка ризику.

9.3. Прийняття рішення щодо конкретного ризику:

9.3.1. Після проведення аналізу та оцінки ризику, за участю осіб, що мають повноваження, до прийняття рішень в рамках конкретного ризику, відбувається узгодження рішень;

9.3.2. Рішення можуть прийматися у формі плану дій з вказуванням відповідальних осіб за реалізацію рішення, строків реалізації, відповідальних за контроль виконання. Такі плани дій документуються співробітниками УСА.

9.4. Моніторинг виконання рішень щодо управління ризиком та переоцінка ризику для наступного циклу оцінки ризику:

9.4.1. Згідно плану прийнятих рішень щодо конкретного ризику;

9.4.2. Переоцінка ризику у випадку неможливості реалізувати план або виникнення інших обставин, що впливають на ризик;

9.4.3. Зміна плану по конкретному ризику та строків виконання плану.

10. ОПИС МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВАРИСТВА ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЗАГАЛЬНОЇ ВЕЛИЧИНІ РИЗИКІВ У ТОВАРИСТВІ

10.1. З метою забезпечення платоспроможності Товариства, встановлюється обов'язковий шоквартальний моніторинг наступних величин:

10.1.1. Відношення фактичної величини платоспроможності до нормативної величини платоспроможності;

10.1.2. Відношення сумарної величини активів, прийнятих для покриття страхових резервів, до величини страхових резервів;

10.1.3. Відношення нетто-активів до статутного капіталу;

10.1.4. Відношення статутного капіталу до мінімальної величини статутного капіталу, згідно вимогам законодавства.

10.2. По кожному з вищезазначених відношень встановлюється мінімальний рівень (у відсотках). У випадку, якщо фактичне відношення стає нижче за мінімальний рівень, вимагається створення плану дій щодо покращення ситуації.

11. ОПИС РОЗМЕЖУВАННЯ ФУНКЦІЙ І ВІДПОВІДALНОСТІ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ВИЗНАЧЕННЯ ОСІВ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ПЕРЕГЛЯД ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЙ

11.1. Наглядова рада Товариства:

11.1.1. Затверджує і контролює виконання Стратегії Товариством.

11.2. Правління Товариства є відповідальним за практичну реалізацію основних елементів СУР, зазначених у Стратегії, що передбачає:

11.2.1. Розподіл функцій, обов'язків, повноважень та відповідальності за управління ризиками, що охоплює всі організаційні рівні і підрозділи Товариства. Дані інформація має бути доведена до відома співробітників Товариства;

11.2.2. Забезпечення розробки та затвердження внутрішніх документів, якими регулюється політика щодо управління ризиками під час здійснення андеррайтингу, формування страхових резервів, управління активами та пасивами, інвестиційної діяльності, перестрахування;

11.2.3. Забезпечення постійної адекватності й ефективності внутрішніх документів шляхом внесення до них відповідних змін у відповідь на зміни зовнішніх або внутрішніх чинників;

11.2.4. Забезпечення розробки та затвердження внутрішніх положень та процедур щодо визначення кількісних характеристик ризику та здійснення періодичного перегляду (щонайменше один раз на рік) цих процедур та положень з метою їх актуалізації;

11.2.5. Призначення працівника, відповідального за оцінку ризиків, та здійснення контролю за роботою УСА та відповідального працівника;

11.2.6. Забезпечення постійного підвищення кваліфікації співробітників шляхом вивчення найкращого досвіду щодо управління ризиками;

11.2.7. Забезпечення дотримання вимог щодо платоспроможності з урахуванням рівня прийнятих ризиків;

11.2.8. Затвердження практичної частини реалізації СУР, в тому числі допустимих меж ризику;

11.2.9. Прийом рішення щодо плану дій по ризикам, ініційованих УСА;

11.2.10. Перегляд ефективності стратегії та інших документів, що регламентують СУР в Товаристві.

11.3. Управління страхової аналітики (УСА)(або призначений наказом Голови Правління працівник), що виконує оцінки ризиків, є відповідальним за:

11.3.1. Виявлення, визначення, оцінку ризиків;

- 11.3.2. Збір необхідної інформації для здійснення оцінки ризиків та забезпечення безперервного контролю за ризиками;
- 11.3.3. Розробку та актуалізацію модулів ризиків;
- 11.3.4. Контроль за порушенням допустимих меж ризиків;
- 11.3.5. Проведення стрес-тестування;
- 11.3.6. Надання рекомендацій Правлінню Товариства щодо врегулювання ризиків;
- 11.3.7. Надання звітів Правлінню Товариства щодо проведеної роботи, а також щодо розміру капіталу, необхідного для покриття неочікуваних збитків і збитків, пов'язаних із ризиками;
- 11.3.8. Надання пропозицій щодо заходів покращення ефективності СУР;
- 11.3.9. Проведення навчання співробітників Товариства у напрямку управління ризиками, в тому числі початкове знайомство з новим напрямком.

11.4. Співробітники Товариства:

- 11.4.1. Здійснюють ефективне управління ризиками в рамках своєї професійної діяльності;
- 11.4.2. Інформують УСА про ризики, що виникають в процесі їх професійної діяльності;
- 11.4.3. В обов'язковому порядку надають необхідну інформацію на запити УСА, сприяють УСА у розгляді конкретних питань;
- 11.4.4. Виконують, згідно затвердженим Правлінням Товариства, план дій щодо управління ризиками.
- 11.5. Для оцінки ефективності Стратегії, по мірі необхідності, але не рідше одного разу на рік, УСА здійснює перегляд документів, регламентуючих управління ризиками.
- 11.6. Затвердження оцінки ефективності Стратегії здійснюється Правлінням Товариства.

12. ПОРЯДОК ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ПРАВЛІННЯМ ТОВАРИСТВА, НАГЛЯДОВОЮ РАДОЮ ТА УСА

- 12.1. УСА підпорядковується безпосередньо Голові Правління та має відповідні повноваження щодо доступу до інформації, необхідної для управління ризиками.
- 12.2. Для забезпечення ефективного контролю діяльності УСА Голова Правління може призначити відповідального за контролем діяльності УСА як з числа Правління, так і внутрішнього аудитора Товариства.
- 12.3. УСА в обов'язковому порядку надає необхідну інформацію на усні та письмові запити Правління та Наглядової ради Товариства. УСА приймає участь у засіданнях Правління з правом дорадчого голосу, що проводяться зі ініціативи УСА.
- 12.4. УСА надає щоквартальні звіти Правлінню Товариства з інформацією про основні ризикові події в рамках кварталу, зміну у величині платоспроможності Товариства.

13. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 13.1. Зміни до цієї Стратегії можуть бути внесені виключно за рішенням Наглядової ради Товариства.
- 13.2. Наглядова рада зобов'язана вивчати найбільш ефективні методи СУР та пропонувати Правлінню відповідні зміни до цієї Стратегії.
- 13.3. У випадку, якщо внаслідок внесення змін у законодавство чи до Статуту Товариства окремі пункти цієї Стратегії будуть суперечити нормативним актам, ця Стратегія застосовуватиметься у частині, що їм не суперечить.
- 13.4. З моменту набрання чинності цією Стратегією, втрачають силу усі попередні внутрішні регламенти, положення тощо, які регулюють СУР в Товаристві.

Голова Наглядової ради ПАТ «СК «Крайна»

I.B. Кононенко

Внесено:

Заступник Голови Правління
зі страхування ПАТ «СК «Крайна»

D.I. Довгаленко